

לקראת פרספקטיבה חדשה

גילוי דעת של "הברית הקומוניסטית" – קבוצה שפרשה מ"מצפן"

הארגון הסוציאליסטי הישראלי ("מצפן") היה, מאז מלחמת 67', הארגון הישראלי הפעיל ביותר במאבק נגד הכיבוש בפרט, ונגד הציונות בכלל. עוד לפני המלחמה היה זה הכוח הפוליטי היחידי שלקח על עצמו לערוך ניתוח יסודי של הציונות ולהצביע על האיחוד הסוציאליסטי של המזרח התיכון כפרספקטיבה היחידה להמוני האזור, ולהמונים היהודיים בתוכם. היה זה "מצפן" שהצביע על תפקידה של ההסתדרות כזרוע של הציונות וקרא להתארגנות פועלית מחוץ למסגרת; "מצפן" הוא גם הביטאון הפוליטי היחידי בישראל שפרסם מעל דפיו את עמדותיהם של המהפכנים הפלשתינאיים – והתווכח עמן – והוא שהיה אחד הגורמים הפעילים ביותר במאבקים הדמוקרטיים נגד תקנות ההגנה (שעת חרום), נגד המעצרים האדמיניסטרטיביים ובמאבקים דומים.

למרות זאת, ובהכרה ברורה של האחריות הכבדה המוטלת עלינו לנוכח מעשה זה, החלטנו – קבוצה קטנה של חברים – לפרוש משורות הארגון הסוציאליסטי הישראלי.

שתי סיבות עיקריות הביאו להחלטתנו זו: א. העדר פרוגרמה; ב. העדר אסטרטגיה פוליטית, וחוסר מסגרת אירגונית המתאימה להגשמתה של אסטרטגיה כזו.

כאופוזיציה האקטיבית היחידה לציונות (להוציא את המפלגה הקומוניסטית הישראלית רק"ח, שמסיבות אידיאולוגיות ואחרות אינה מהווה מוקד משיכה), היה "מצפן" אכסניה לקואליציה של אנשים בעלי זהות פוליטית מגוונת, שהמכנה המשותף ביניהם הוא התנגדותם למשטר. הוא שימש מקום מפגש למארכסיסטים-לניניסטים מכל האסכולות, למארכסיסטים המערערים על הלניניזם, למתנגדים לקפיטליזם ולאימפריאליזם המוצאים את המרכזים כמיושן, לפציפיסטים שמצאו בו ביטוי פוליטי להתנגדותם למלחמה ולצעירים רדיקליים אנטי-ממסדיים שראו בו מסגרת להזדהותם עם הגל המערבי של "השמאל החדש".

רק הודות לתנאים המיוחדים של ישראל – פאשיזציה הולכת וגוברת כלפי פנים והחמרה בלתי פוסקת בדיכוי האוכלוסיה הערבית בישראל ובשטחים הכבושים – התאפשרה עבודה משותפת, עד גבול מסוים, של כוחות פוליטיים כה מגוונים. אולם העדר זהות פוליטית מוגדרת הוא אחד הגורמים העיקריים להעדר קו פוליטי מגובש ואחיד – שרק הוא יכול לשמש מנוף לפעילות מהפכנית בעלת משמעות. ואמנם, בעוד שפעילותו של "מצפן" במשך השנה הקודמת מכה, היום, את ההדים המתאימים באירופה, בארצות הברית ובקרב התנועה הפלשתינאית, הרי למעשה, מזה כמה חודשים הלך וגובר השיתוק הפנימי של הארגון הסוציאליסטי הישראלי בארץ.

הימנעותו של "מצפן" מהגדרת עמדה פוליטית אחידה נבעה גם מתוך הדאגה לשמירה על המסגרת האירגונית הרחבה ועל הליכוד הפנימי. דאגה זו נסתיעה בשאיפה לשמור – בכל שלבי המאבק – על רמת פעילות שלא תהיה נמוכה מזו של השלב הקודם, ובהכרה כי פעילות בלתי פוסקת, איזו שלא תהיה, ושמירה על ה"פירמה" הבינלאומית הן האמצעים הטובים ביותר להשגת המטרה – המלחמה בציונות. אלה הביאו את "מצפן" לגישה פרגמטית בעבודתו. בהעדר עבודה עקבית בקרב הפרולטריון היהודי והערבי כאחד (מחדל טבעי לנוכח חוסר אסטרטגיה פוליטית לטווח ארוך, בהעדר תכנית עבודה ולאור חוסר הנכונות לעבור לעבודה שקטה ויסודית שפירותיה יבשילו רק אחרי זמן רב), נקט "מצפן" יוזמה פעילה רק בצמידות מוחלטת למאורעות הפוליטיים היום-יומיים. כאשר הולידו התנאים האובייקטיביים בישראל את מאבקי הפועלים של שנת 1968/69, פנה הארגון הסוציאליסטי הישראלי לתעמולה בקרב הפועלים היהודיים; כאשר, אחרי שנתיים וחצי של מלחמה, החלו להופיע גילויים של "מרד הנוער" (ויש להודות: בין היתר גם הודות לתעמולה של "מצפן"), התרכזה כל עבודתו בקרב חוגי הנוער והסטודנטים. אך כשדוכא מאבק הפועלים וכש" נרגע " הנוער – השתתק גם "מצפן".

חוסר הקו הפוליטי וההבדלים היסודיים בתפיסות האירגוניות של חבריו השפיעו לרעה גם על סגנון העבודה של הארגון. מצבי רוח, מרץ פתאומי או בטלנות אישית, קבעו את נורמות העבודה יותר מכל. בהעדר מוחלט של משמעת פוליטית, הביא חוסר המשמעת האירגונית לירידה תלולה ביעילות עבודתו של הארגון, שלמרות תקונו הצנטרליסטי-דמוקרטי היה מושתת על ספונטאניות ועל "חופש" שלא לבצע את החלטות הרוב, יותר מאשר על צנטרליזם-דמוקרטי כלשהו.

יחד עם זאת הלך וגבר, בתוך הארגון, משקלן של העמדות השוללות את תפקידה של המפלגה המהפכנית כמדריך ומכוון של מאבק ההמונים, השוללות את הדיקטטורה של הפרולטריון ככלי במלחמת המעמדות שלאחר ניצחון המהפכה, המתעלמות מתפקידה של "המדינה הסוציאליסטית" כאזור משוחרר וכבסיס למאבק המהפכני העולמי עד

למיגור הקפיטליזם והאימפריאליזם, המגזימות בהערכת חשיבותו של המרד נגד הניכור (כאן, בלב המזרח הערבי ה"יתת מפותח") ככוח מניע מהפכני, והמייחסות חשיבות יתר ל"תסיסה האנטי-ממסדית".

בתחום ההסברה – בעיקר בתוך הארץ, ופרט למסמכים תיאורטיים בודדים – לוקה "מצפן" בערפול שורשי הסכסוך הישראלי-ערבי. למרות סיסמאות נכונות ואמיצות המתייחסות ל" לאומנות הציונית " ול" לאומנות הערבית ", נוטה "מצפן" למעט מאופיה הקולוניאלי המובהק של הסתירה, ולהדגיש את צדדיה הלאומיים. מתוך כך אינו נלחם למען שבירת המונופול הציוני על הקרקע, ומחזיק בעמדה דו-משמעית לגבי הזכויות הלאומיות של היהודים בארץ-ישראל-פלסטין ולגבי משמעות עקרון ההגדרה העצמית. זו גם הסיבה לכך שהוא רואה את מדינת ישראל כמנגנון דיכוי קפיטליסטי בלבד, העתיד להתחסל על ידי המהפכה כמו שאר המדינות, ולא כמכשיר דיכוי קולוניאלי (בנוסף לאופיו הקפיטליסטי) המהווה, בשל כך, את האויב הטקטי העיקרי במאבקם של המהפכנים בישראל. לכן גם צומחות בתוך "מצפן" אשליות דמוקרטיות לגבי בתי המשפט והעיתונות הציוניים, אליהם הוא פונה לעתים, כאשר המנגנון המדיני – שמכוח הרשאתו פועל "מצפן" – מתכחש ל"עקרונות הדמוקרטיים" שלו.

אנו חוזרים ומדגישים : איננו מזלזלים בעבודתו של הארגון הסוציאליסטי הישראלי בארץ ובחו"ל, שהיה לה תפקיד בחשיפת אופיו של המשטר הציוני, ברדיקליזציה של הנוער היהודי באירופה ובארצות הברית, בערעור מעמדה הפוליטי והמוסרי של הציונות בעולם כולו, בעידוד מרד הנוער בתוך ישראל ובתרומה לוויכוח המהפכני באזור.

אך מכיוון שאיננו רואים סיכוי להצלחת המשכו של מאבק פנים אירגוני למען יאמץ לעצמו "מצפן" השקפה אירגונית נכונה, למען יתווה אסטרטגיה פוליטית על יסוד פרוגרמה שתשמש קו משותף, מוגדר ואחיד המקובל על רוב חבריו ; ומכיוון שאנו רואים כי העקרונות האידיאולוגיים והאירגוניים של "מצפן" עתידים לשתק אותו כליל כמכשיר של מלחמת המעמדות באזור, החלטנו – על בסיס המצע הפוליטי המובא להלן* - לפרוש משורותיו, ולהתארגן תחת השם "הברית הקומוניסטית המהפכנית" למען מימוש מטרותינו הפוליטיות.

29.9.1970